
Kyrkomötet
Motion 2012:45
av Dag Sandahl och Kjell Petersson

Pastorala strukturer för Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett arbete om konstruktiva pastorala strukturer för Svenska kyrkan.

Motivering

Arbetet med kyrkoordningen bedrevs i syfte att föra vidare en svenskkyrklig identitet, oberoende av statskyrkosystemet, in i ett nytt regelverk. Svenska kyrkans egen identitet fanns inte på grund av relationen till staten utan visade sig i Svenska kyrkans liv: gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Det kunde ha funnits goda skäl att utvärdera hur ledningsgruppen för kyrkoordningen tänkte och vilken utvecklingen blev under 2000-talets första två mandatperioder. Så har aldrig skett, trots att förändringarna i det praktiska församlinglivet varit betydande med t.ex. omfattande församlingssammanslagningar eller tydligt vikande kyrkogångsstatistik.

Strukturutredningens förslag innebär hårt rationaliserade strukturer. Det kan verka som om de politiska partierna inte längre har folk att sätta i de många beslutsorganen utan vill ha en enklare beslutsstruktur för bevarat inflytande över kyrkolivet. Det kan också verka som om det kyrkliga livet på många ställen havererat och att kriterierna för vad en församling grundläggande gör – firar gudstjänst på Herrens dag – inte längre kan upprätthållas. Den som tänker kritiskt kring Strukturutredningen och skälen till den, uppfattar en kyrklig reträtt. Den som tänker mindre kritiskt uppfattar Strukturutredningens förslag som framåtsyftande och organisatoriskt konstruktiva och kan därför hoppas att det kyrkliga livet ska utvecklas och byggas inte så mycket utifrån ett regelverk utan från en gemensam tillit.

Farhågor eller förhoppningar men också likgiltighet och uppgivenhet är de hållningar vi kan uppfatta när Strukturutredningen diskuterats. Utredningens deklaration att teologin finns intäckt i hela utredningen ska nog ifrågasättas. Saken gällde mycket mer att på kort tid få fram nya kyrkliga strukturer inför ett kyrkoval som annars kunnat leda till ett kyrkligt haveri med församlingsnedläggningar i en aldrig skådad omfattning. Många församlingar hade rimligtvis inte kunnat mönstra folk till kyrkoråd och därmed fått upphöra som församlingar. De grundläggande problemen återstår emellertid.

En folkkyrka måste inte vara en majoritetskyrka, om vi följer biskop Einar Billings folkkyrkoteologi. Den måste emellertid bäras av tillräckligt många människor för att ha en missionerande kraft och en attraktionskraft i sin samtid och i sitt samhälle. Det är nog möjligt att en folkkyrka för en tid kan vara liten och ändå spela roll som distributör av kyrkliga handlingar (religiösa tjänster)

genom ett behjärtansvärt prästerskap. En levande, folklig kyrka gestaltar något annat genom att vara en gemenskap med och kring det heliga. En sådan kyrka attraherar människor i deras djupaste längtan och lever i en grundläggande kristen insikt att det heliga bli kompromisslöst världsligt därför att Gud vill att alla människor ska bli frälsta.

I Sverige har vi två vrågbilder av vad en levande församling är. Den ena är den församling som blir prästens – och i förlängningen arbetslagets – verksamhet, ett företag som producerar och distribuerar religion till dem som behöver något av det breda utbud som företaget tillhandahåller. Den andra är den troendeförsamling som ägnar sig åt sitt eget med bestämda avgränsningar mot andra, de som definieras som världen. En levande folklig kyrka lyckas orientera sig mellan dessa två faror genom att vara helig för världens skull och räkna med dem som firar gudstjänst som Guds folk på platsen, det vanliga kyrkfolket.

Det som sker på platsen – i Nya testamentet i viktiga städer och i den fortsatta europeiska kyrkohistorien i den lokala församlingen, samlad kring sockenkyrkans altare och gudstjänsten där – är det avgörande. Prästen har i vår tradition hört samman med platsen, både med kyrkobyggnaden och med den vid kyrkobyggnaden belägna bostaden för prästen. Strukturerna har varit mycket nära människor. Denna närhet måste nu värnas och komma till nya uttryck trots de stordriftsstrukturer Svenska kyrkan skaffar sig. Därför behövs ett nytt arbete med pastoralteologiska grundfrågor, antagligen i form av en utredning med resurser att också under utredningstidens gång både kunna hämta erfarenheter från Svenska kyrkans olika nivåer (inte minst från den pastoral basen) och inspirera till arbete med grundläggande pastoral frågor. Skulle kyrkostyrelsen i stället välja att tillsätta en arbetsgrupp eller kommission för att nå samma mål, måste det vara möjligt inom ramen för detta beslut. Kommer inte en förnyelse när det gäller kyrkolivet, blir strukturerna bara som bäst vitmenade monument. (Matt 23:27)

Konstruktiva pastoral strukturer handlar naturligtvis om

1. hur ett vitalt församlingsliv ska kunna levas på landsbygden lika väl som i tätorter, städer och storstäder men
2. också om hur kyrkoarbetare ska finna sina arbetsuppgifter viktiga och hur lekfolket ska inspireras till ansvarstagande och
3. därtill om frågan hur en folkkyrka växer genom att gestalta nya församlingar där människor bor och inte överlåter de utmaningar som församlingsplanering innebär att hanteras av enskilda föreningar och intressegrupper.

En levande, folklig kyrka söker oförtrutet konstruktiva pastoral strukturer.

Högby och Hässelby den 22 juli 2012

Dag Sandahl (FK)

Kjell Petersson (FK)